

Джек КЛОВЕР

ЦЕ НЕ РОБОТА, ЦЕ – МОЯ ЛЮБОВ

Джек Кловер. Львів, 2017 р.
Світлина – Дар'я Бедернічек.

Джек Кловер (нар. 1996 р.) – британський драматург та режисер, студент Оксфордського університету, голова Оксфордського Клубу експериментального театру. Переможець кількох драматургічних конкурсів у Великій Британії, автор та постановник низки вистав. В Україні дебютував проектом під назвою "Сад" у співпраці з Львівським академічним театром ім. Леся Курбаса, Першою сценою сучасної драматургії та акторами львівських театрів.

Майя Ілюк: Добридень, Джеку! Можна, я розпочну з наївного запитання? Ви написали свою першу п'єсу і перемогли з нею у конкурсі, коли Вам було лише 14 років. Зрозуміло, Англія країна дуже театральна, але як так ведеться, що сучасні британські тінейджери пишуть п'єси?

Джек Кловер: Насправді вони не пишуть... Я написав тому, що це було частиною спеціальної програми під керівництвом Національного театру. Саме тому, що молодь у нас не пише, було організовано цей конкурс для заохочення дітей у школах до написання п'єс.

М. І.: І було багато охочих? Конкурс виправдав сподівання організаторів?

Д. К.: Так, вони все ще організовують його щорічно. Тоді, коли я почав щось писати, здається, участь взяло близько 100-200 шкіл. У кожній з них був учитель, відповідальний за проведення конкурсу, дітям було потрібно окремо зголоситись на цей конкурс, він не був обов'язковим. У підсумку приблизно 500 учнів написали свої п'єси. Це не так вже й багато. У півфіналі залишилось 100 учасників, до фінального списку увійшло 10.

М. І.: Про те, як цей конкурс вплинув на Вашу долю, ми говоритимемо за хвилину, але чи Вам щось відомо про долі інших його учасників, принаймні фіналістів? Вони теж продовжують писати для сцени, займаються театром?

Д. К.: Я не певен, що саме театром. Думаю, ці люди працюють у різних сферах... У нас взагалі люди можуть казати, що працюють у театрі, у той час як вони не працюють там. Бо у нас ті, хто є акторами, насправді можуть працювати в кав'ярнях. Ми не маємо такої системи: ось зараз я працюю актором, бо я отримую зарплатню у театрі. Ба більше: ніхто з акторів у нас не отримує зарплатні – вони отримують гроші за проекти. У Британії вже більше немає репертуарного театру. У нас драматургом чи режисером є той, хто каже: "я – драматург", або "я – режисер". Тому надзвичайно важко сказати, чим вони займаються та де вони працюють, поки не побачите в інтернеті афішу їхнього проекту. Я знаю, що декілька з цих молодих людей успішні, але я не виходив на зв'язок з ними, не бачився. Це просто учасники проекту.

М. І.: Перед тим, як прийняти рішення брати участь в такому конкурсі і написати п'єсу, у Вас вже було зацікавлення драматургією, театром? Де цей поріг, коли приходить рішення “я напишу п'єсу”, а тобі в цей час 15,16 чи 17 років?

Д. К.: Мені пощастило навчатись у школі, яка давала безліч чудових можливостей в сфері театру, тому я знав про театр не завдяки “ходінню” в театр чи з досвіду моєї сім'ї, а власне через різні можливості долучатись до театру в моїй школі. Той театр, який я бачив, творили мої друзі. У рамках цієї конкурсної програми драматурги, що писали для національного театру, приходили до шкіл, аби говорити з учнями про написання п'єс, щось порадити, сказати свої враження. Тому ті, хто зовсім не мав театрального досвіду, могли розраховувати на підтримку від Національного театру: “О'кей, круто! Ми пришлемо до вас свого драматурга!”. А ще для всіх зареєстрованих учасників конкурсу діяла бонусна програма – подарункові квитки на вистави Національного театру.

М. І.: Дуже цікава і дієва взаємодія театру-школи-школяра. Безумовно, варта уваги і застосування в Україні.

Д. К.: Мені дуже хочеться, аби щось подібне відбулось тут, у вас, в Україні. Навіть якщо це щось не достеменно таке, а щось інше, наприклад: “вистава за 24 години” чи “п'єса за 15 хвилин”. Мені здається,

більшість творчих людей в Україні думає, що драматургія чи режисура не для них, а тільки для тих, хто навчався роками цієї професії, хто має диплом і може сказати: “так, тепер я драматург, тепер я режисер”. Але це не так! Ти режисер з моменту, коли поставив п'єсу. Це може бути погана робота, але кожен може бути поганим режисером, кожен може бути поганим драматургом, і мені подобається в британській системі те, що тебе оцінюють лише за твоєю роботою, до певної міри, звісно. І дуже важливі контакти. Тому я щасливий працювати тут, бо в Британії це складніше. Дивно, але тут, в Україні, у Харкові, Львові, мені легше знаходити контакти, ніж удома.

М. І.: Ви очолюєте Клуб експериментального театру в Оксфордському університеті – розкажіть про це, будь ласка. Що таке театральне життя в Оксфорді? Бо ми з Вами зараз – теж в університетській аудиторії. Найстарішого в Україні університету імени Івана Франка...

Д. К.: Насправді я став президентом театрального клубу тиждень тому, і ще нічого не встиг зробити як президент. Але хочу, аби наш клуб був насамперед пов'язаний із новою драмою. У найближчих планах – проведення фестивалю грузинських п'єс. Далі варто було б організувати фестиваль української чи російської драматургії, і, якщо буде можливість, запросити людей із цих країн. Хоча це, звісно, залежить від

Джек Кловер (сидить в першому ряді перший ліворуч). Оксфорд, 2016 р.

фінансування та всього іншого. Це щодо клубу. А в Оксфорді можливо все (*сміється*). Хоча в нашому університеті немає жодних драматичних курсів, студій, все драматургічно-театральне життя відбувається незалежно від академічної програми навчання. Можна подавати заявку на постановку у театрі свого коледжу чи університету, або ж під керівництвом і на території Оксфордського драматичного театру. Для цього вам необхідно знайти гроші на підтримку проєкту, потрібна команда, слід обов'язково подбати про маркетинг. І це все роблять самі студенти, нікому за це не платять. Для роботи вам буде потрібна велика команда, потрібно буде написати велику довгу "заявку", приблизно десь 10 сторінок плану вашої роботи. Але ви можете чинити так, як хочете, і в Оксфорді можна знайти достатньо грошей, якщо знати, де шукати. Середовище в нашому університеті дуже сприятливе, сприятливіше, ніж у багатьох інших, навіть театральних школах, оскільки тут у вас є повна свобода вибору і постави п'єси.

М. І.: Кілька слів про самі проєкти. Хто приймає рішення про їх реалізацію? Де відбуваються покази?

Д. К.: Система досить заплутана, як на перший погляд. Існує безліч різних театрів, з яких на сьогодні найбільшими є 3-4. Це Оксфордський драматичний театр та комерційні театри. Вони надають можливість постави однієї-двох студентських робіт на семестр, які показують глядачам упродовж тижня. Іноді ця сцена надто велика для студентських робіт, більше підходить для мюзиклів, тому зазвичай вони надають перевагу мюзикам. Також є театр Кібле О'Рейлі в коледжі Кібле, і будь-хто зі студентів може там поставити виставу. Коли ви подаєте заявку на постановку в цьому театрі, її розглядає студентський комітет, котрий обирає, які п'єси краще поставити. Студенти також розпоряджаються грошима, тому президенти коледжу чи театральних спільнот керують фондом коледжу чи іншими фондами. У них може бути 7-8 тисяч фунтів в банку, з цих грошей вони можуть фінансувати вашу постановку чи якусь її частину, якщо це виглядатиме достойно та буде самоокупним. Вони дають гроші перед виставою і, якщо вона успішна, повертають собі ці витрати. Оксфордський театр підтримує сам себе. Якщо є впевненість у тому, що вистава окупиться або що вона є вартісною театральною роботою, для Оксфордського середовища зокрема, тоді для її постанови буде виділено кошти. Тут студенти працюють зі студентами, які працюють з іншими студентами – так усі підтримують усіх і самих себе. Це надзвичайно корисно, бо люди навчаються безлічі аспектів комерційної діяльності театру, ведення маркетингу – без офіційної освіти, що не є тут вкрай необхідною. Ця освіта забезпечується набути

практичним досвідом. Звісно, є суто мистецькі університети, і це цілком нормально, якщо ви хочете навчатись в театральній школі. Я знаю студентів, з якими познайомився вже коли вони завершували навчання в Оксфорді, і деяким із них справді було потрібно ще повчитись у театральній школі аби вдосконалитись. Але є й такі, хто вже став блискучим актором і навчання у театральній школі не потребує. Одна дівчина, випускниця минулого року, справді чудова акторка, зараз працює в театрі Олд Вік. Я не вважаю, що всім обов'язково завершувати театральну школу. Так, це корисно багатьом людям, але це не є необхідністю. У вас завжди має бути конкретна ціль – чому ви йдете навчатись саме в ту чи іншу театральну школу. І через те, що навчання дороге, і тому, що повинні чітко знати, чого прагнете навчитись.

М. І.: Поясніть, будь ласка, яким чином комерційна складова, самоокупність майбутньої студентської роботи пов'язані із назвою клубу, який Ви очолюєте – Експериментальний? У чому експеримент, якщо умовою реалізації проєкту є його комерційна успішність?

Д. К.: Клуб експериментального театру було засновано понад півстоліття тому. Він отримав таку назву, бо протистояв Оксфордській театральній спільноті, яка все ще існує і яка ставить Шекспіра і класичні п'єси на великій сцені, академічно, для великої кількості глядачів. У мене складається враження, що зараз в Україні театр ближчий до того, яким у нас він був тоді, коли була велика різниця між академічним та експериментальним театром. Зараз у нас все – експериментальне. Тому назва "Клуб експериментального театру" зараз радше тільки назва.

М. І.: Як особисто Ви пишете і ставите п'єси?

Д. К.: Щодо написання п'єс та експериментів, то скажу, що все залежить від середовища та місця. Я не міг би в жодному випадку подавати свою п'єсу до Оксфордського театру, вони не ставлять нових п'єс, працюють як платформа для показу вистав. А ось в Національному театрі ставлять та створюють нові вистави та можуть вивозити їх кудись, використовуючи інші приміщення, зокрема, й приміщення Оксфордського театру. Але я можу ставити вистави в студії, що працює при Оксфордському театрі, і я поставив там 3-4 п'єси, які написав. Там тільки 40-50 глядацьких місць, і аби зібрати публіку, я поширював інформацію серед друзів, які прийшли подивитись виставу. Також ще є мистецький центр North Wall – це професійний театр, і вони дають одну можливість для студентської аудиторії на рік. Свою попередню п'єсу я поставив саме там. Це було найбільшою моєю роботою, це був професійний театр і нова драма. Це найбільше з того, що я міг зробити в Оксфорді. Як Ви бачите, все залежить від місця, від театального

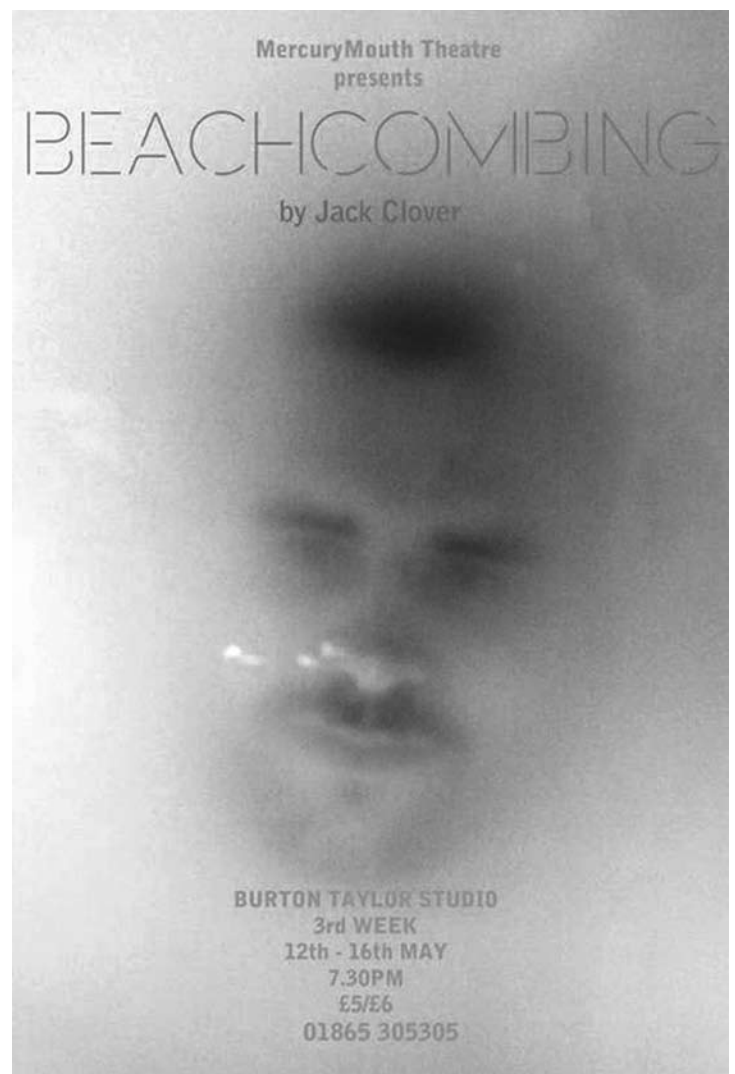

простору. Але в загальному в Лондоні і в Британії більшість п'єс – це нові п'єси, нова драма або ж переробка класики – Шекспіра, Чехова, ще когось. Вони добре продаються. Не подумайте, що нова драма у нас непопулярна. Вона добре продається, і люди ходять на неї. Люди не хочуть бачити роботи з 1990-х, їм цікава сучасність.

М. І.: Ви лише назвали свої роботи, але найголовніше, мабуть – про що вони, де, як і з ким довелось працювати?

Д. К.: В Оксфорді зазвичай все роблять доволі швидко. Семестр триває 8 тижнів, тож на підготовку вистави є 3-4-5 тижнів, десь так, після чого ми показуємо виставу 3-4 рази в театрі, з середи по суботу. Так працює система. Коли я вперше приїхав в Оксфорд, відбувався конкурс для першокурсників на написання 30-хвилинної п'єси, ми з моєю подругою Дейзі якраз познайомились перед цим. Тож я написав п'єсу, це була романтична комедія, про досить сумну історію хлопця з Ессексу, який працював на вітряній електростанції та знайшов наречену в інтернеті – з російського міста Казані. Це була така сатирична романтична комедія про їхню любов онлайн, про політику Сходу та Заходу, а оскільки Дейзі знає російську, деякі тексти у нас звучали російською з англійськими субтитрами. Всі дивувались – хто цей першокурсник, який пише п'єсу наполовину російською мовою? Всі були дуже здивовані. Ми працювали дуже інтенсивно над цією виставою, щодня, щовечора. Решта ж учасників того конкурсу ставилась до роботи дуже просто, проводили вправи на знайомство, щось пробували, не більше. Тому, коли всі прийшли подивитись на нашу роботу, були вражені: “Що!?”. Вони уявити не могли, як нам вдалось це все здійснити за 3 тижні. А нам просто дуже подобалась робота, тому ми працювали щовечора. Це була моя перша вистава в Оксфордському

*Репетиція та афіша вистави “Прогулянка пляжем”.
Драматург та режисер – Джек Кловер.
Оксфорд, Велика Британія.*

Афіша та світлина творчого складу вистави “Якби Еліс...”. Драматург та режисер – Джек Кловер (в центрі). Клуб експериментального театру. Оксфорд, Велика Британія.

університеті у ролі режисера та драматурга. Поміж тим я ще займався акторською майстерністю, грав у двох виставах того року. А за декілька тижнів до початку навчання в Оксфорді я поставив свою першу виставу в Единбурзі. Вже на закінчення першого навчального року я поставив свою другу п'єсу “Прогулянка пляжем”, вона все ще, мабуть, залишається моєю улюбленою п'єсою. Атмосфера і структура її до певної міри схожа на львівський “Сад”, тільки глибоко занурена в британський контекст. Ця п'єса – про священика з Ессексу, який щойно втратив дружину через рак, і раптом зустрів молоду сімнадцятирічну

дівчину-безхатька. Між ними щось відбувається, і ми не знаємо – чи це історія кохання, чи щось інше. Але вони допомагають одне одному жити. Одна акторка грає і дівчину, і дружину у спогадах чоловіка. Тому певною мірою структура схожа на “Сад” і водночас – інша. Я хочу переписати цю п'єсу, хочу, щоб це була п'єса про абсолютно платонічну історію кохання, яку всі неправильно розуміють. Адже коли люди бачать 50-річного священика і 17-річну дівчину, вони думають: “це щось дуже дивне”. Неправильно зрозумілі історії кохання – це моє улюблене (успіхається). Не хочу багато розводитись, але є ще три п'єси, які

я поставив минулого року – дві в Оксфорді і одну у Празі. Одна з них була дуже швидко створена в нашому Клубі експериментального театру для 4-ох дівчат, називалась “Якби Еліс...”. Уся п’еса складалась з гіпотетичних ситуацій і коротких сцен, кожна з них починалась подібно: “якби Еліс вчасно приїхала в супермаркет”, “якби Еліс попрощалась..”, “якби Еліс...”. У загальному йшлося про її жаль – жаль за тим, що не вона пішла сама купити рукавиці в магазин, а її хлопець поїхав замість неї, потрапив в автокатастрофу і загинув. Тому вона переповнена тими “якби, якби”. Зрештою, це була дуже швидко написана п’еса. Наступна – в рамках фестивалю нової драми в Оксфорді – це перша моя п’еса, яку ставив інший режисер, і я написав її літературнішою мовою. Згрубша, там йдеться про острів, про Шотландію і людей, яким уряд наказав прийняти сирійських біженців. Я використав метафору для порівняння, щоб сказати: як це – бути на острові, а не на великій землі? чи про молодь, яка їде з дому, аби знайти роботу, і про правила, за якими суспільство має приймати чужинців і так далі. Цю п’есу я написав для фестивалю в Оксфорді і потім в кінці року поставив її також в Празі. А остання, і найбільша, моя робота, це була переробка, і я не згадую зазвичай про неї в Україні, оскільки її часто неправильно розуміють. Це переробка тієї моєї першої п’еси, яку я ставив в Оксфорді, про хлопця з Ессексу, який познайомився з дівчиною з Росії. Я змінив цю роботу, зробив її більшою, політичнішою, складнішою. Тепер хлопець з Ессексу зустрічає дівчину не з Росії, а з України, з Одеси. У цій романтичній комедії щось весь час “йде не так”, вона – про гендерну різницю, про те, що часто люди їдуть в Росію чи Україну, аби знайти дружину, й іноді ці історії справді жакливі. Але найперше я хотів показати ніжність, яка іноді з’являється, коли люди сумують, і наголосити, що в Британії теж є сексизм та нерівність. Це була велика постановка, у нас було 10 акторів, команда складалась з 20 осіб, у нас були гурт з 4-ох осіб, які співали російською, ця робота стала успішною, квитки чудово продавались, але не люблю про неї говорити, оскільки всі думають, що я щось негативне згадую там про Україну. Хоча я був задоволений цією роботою, вона справді вдалась.

М. І.: Дякую, Джеку. Російські пісні, Казань. Звідки у британського хлопчика зацікавлення славистикою і русистикою зокрема?

Д. К.: Все просто. У моїй школі російська була на вибір, і я настільки ненавидів французьку, що обрав російську, аби тільки не вчити французьку. Але терпіти не міг і російської мови десь до 15-16 років. Поки вперше не полетів до Росії – і це була справді незабутня шкільна подорож. Було дуже страшно, але в нас були божевільні пригоди, ми відчували себе

живими і все здавалось таким реальним в той момент! Ми побували тоді в Москві та Санкт-Петербурзі. І я почав читати російську літературу. І тоді вже на художньому рівні зрозумів, як часто цю частину світу неправильно розуміють на Заході. Маю на увазі не тільки Росію, а й Україну, і Білорусь.

М. І.: Можете пригадати момент, коли вперше почули про Україну? З Росією все зрозуміло – Ви вчили літературу, культуру, мову. А коли “юкрейн” прозвучало уперше?

Д. К.: Думаю, я завжди знав про Україну, зокрема з новин, але в той час я був досить малим. Свідомо воно з’явилося, мабуть, 2014 року під час Майдану. Саме тоді я зрозумів, як багато людей тут розмовляє російською, я не знав цього раніше. І зрадів: отже, замість Росії я можу поїхати в Україну?! Коли вже навчався в університеті, від студентів, які їхали по програмі на рік за кордон, багато чув про Київ. Тому минулого року теж поїхав до Києва з моєю подругою Дейзі. Ми приїхали на мовні курси на тиждень, а тоді поїхали на вихідні в Одесу. Чудово провели тут час, дізнались більше про Майдан, про зміни в країні. Нам обом спало на думку, що це – цікаве місце, тут небагато англомовних людей, які можуть розмовляти російською. Тому цікаво було б дізнатись більше про цей край та допомогти людям, принаймні комунікацією з нашими друзями. Бо країна так швидко змінюється, що розумієш – це справді унікальний момент.

М. І.: На прем’єрі Вашої вистави “Сад” був присутній український драматург Дмитро Левицький. З ким із театральної спільноти в Україні Ви ще знайомі?

Д. К.: Поки що я знаю небагатьох. Дейзі у вересні працювала волонтером у київському “Театрі Переселенця”. Вона також знайома із Настею Таргановою, котра познайомила нас із Андрієм Біликом, а той своєю чергою запропонував приїхати і попрацювати у Львові. На цю пропозицію я охоче пристав. З театральних робіт бачив вистави “Театру Переселенця”, у Харкові дивився “Прекрасные цветы”, де познайомився з режисером Артемом Вусиком, котрий, до речі, у Львові завершує свою чергову виставу “Любов”. А виставу “Мій дід копав”, де Дмитро Левицький – драматург, хотілося б повезти в Британію, аби люди краще зрозуміли Україну, це було б чудово.

М. І.: Коли Ви з Харкова виїхали до Львова проводити воркшоп, у Вас вже були наміри щодо вистави? Чи “Сад” виник несподівано?

Д. К.: Сподівано... Я хотів цього. Як Ви розумієте з того, що я розповів про мої попередні роботи, за два роки навчання в Оксфорді я поставив 4-5 вистав. Кожна з них йшла тиждень, тож я звик працювати дуже швидко. Тому я приїхав до Львова із впевненістю: “Звісно, я можу написати п’есу за тиждень

Марія Городечна – Віолетта, Ярослав Федорчук – Петро у виставі “Сад”. Драматург та режисер – Джек Кловер. Міжнародний проєкт за участі Першої сцени сучасної драматургії Drama.UA та Львівського академічного театру ім. Леся Курбаса. Світлина – Дар’я Бедернічек.

і поставити її!”. Я думав, ми завершимо її до кінця березня – початку квітня цього року, оскільки для мене найважливішим є поставити роботу. Але тоді я не знав, наскільки усі учасники воркшопів зайняті. Тож із “Садом” найдивніше було те, що я написав її дуже швидко, а у підсумку вийшло щось значно більше, ніж я очікував: вистава на сцені і на афіші Театру Леся Курбаса, з шанованими глядачами, які прийшли подивитись прем’єру. Я планував, що це буде короткотривалий проєкт, і зараз думаю над тим, як він має рости далі. Питання у тому, як розвивати спектакль, аби він справді відповідав тому простору, який для нього відкрився.

М. І.: На Вашу думку, “Сад” міг народитись тільки в Україні? Чи це могло б статися і на Вашій батьківщині, у Британії – як-от історія про збирання мушель на березі?

Д. К.: Дивно, але та п’єса про мушлі найбільше і нагадує “Сад”, і якщо б мені потрібно було привезти сюди вже написану п’єсу, я б обрав саме її. Вона дуже універсальна, як і “Сад”. Я навіть переймався тим, що “Сад” надто універсальний. Я хвилювався, оскільки знав, що в мене чудові актори, я повинен написати

п’єсу для них, але в мене немає певної відправної точки, місця для старту, матеріялу, я відірваний від контексту. Тому мені потрібно було писати про те, що я знаю, а це – сім’я у відкритих обставинах. Таким є для мене пасторальний образ – образ Саду. На папері п’єса нудна, але імпровізовані монологи додали кольорів цьому тексту. Більшість історій у п’єсі я вигадав, як і структуру, але багато усього базується на тому, що я десь колись чув. Дивно, але те, що я придумав, виявилось напрочуд правдивим у реальному житті.

М. І.: Ваша вистава-історія настільки проста, що цим збиває з пантелику рафінованих театралів...

Д. К.: Не люблю претензійности, думаю, театр не має бути претензійним, а він іноді саме таким і є. У будь-якому разі, коли я зустрівся з Анною Єпатко у перший день мого перебування у Львові, наша зустріч звучала трохи як допит: хто цей іноземець? чому він хоче працювати над проєктом саме з нами? якщо це буде чергова робота про війну чи страждання – я не хочу з цим працювати! Анна запитала, чи я зацікавлений війною тут, чи саме по це приїхав. Вона не вимовила цього, але, думаю, мала на увазі – чи я не ще один із тих режисерів, які приїжджають сюди, аби на основі зібраної інформації створити якесь фрік-шоу. Бо тут, мовляв, війна, тут є про що говорити. І я сказав, що ніколи не думав, ніби можу про таке писати, я не українець, я не знаю нічого про це. І тому я дуже радий, що працюю над виставою про любов, про бабусь, бо ці історії потрібними є всюди, і можливо – особливо в тих місцях, де переважно сучасний театр говорить – про страждання.

М. І.: Як на мене, сила Вашої роботи в тому, що вона привертає увагу глядача до ще однієї теми, про яку український театр не надто прагне говорити. Ця розмова – про приватну пам’ять, про те, наскільки ми з нею пов’язані, як ми з неї виростаємо, наскільки вона необхідна нам для того, щоб жити сьогодні. Ви справді не уявляєте, наскільки це важливо, і як відрізняється свідомість мешканців України і тієї ж Британії, коли йдеться про пам’ять. Адже у нас зв’язки між поколіннями свідомо руйнували упродовж багатьох століть...

Д. К.: Я думав про це, коли ми говорили з Дейзі перед тим, як вперше сюди приїхати.

Я тоді ще не знав, що маю робити, тому почав з емоційних тем, про які я міг би написати – прощання та зустрічі, але мені здається, Дейзі першою зрозуміла важливість цієї теми. Вона сказала, що є велика різниця між поколіннями в Україні, значно більша, ніж у Британії. Вона це бачила на прикладі своїх друзів з Києва та Дніпра. Так, звісно, різниця між поколіннями присутня в будь-якому куточку світу, і в Британії також. І я не хотів прямо заявляти: “Ось, погляньте, у вас така дистанція між поколіннями”

нями...” Навпаки, мені подобається показувати, що є спільного між ними, оскільки часто ця дистанція є проблемою нерозуміння між старшими і молодшими. Тому я справді радий, що робота виявилась до певної міри доречною в Україні.

М. І. У мене провокаційне питання: під час вистави мене не полишала думка, що Ви пишете так, наче б у вас в Британії не було Сари Кейн! Здається, після неї неможливо писати і ставити так, як це робите Ви... Вибачте...

Д. К. Я насправді не так аж багато читаю, але мені не дуже подобається Сара Кейн. Вона чудова і дуже сильна, це обличчя театру 90-их, її люблять багато моїх друзів та режисерів, але для мене вона є дещо застарілою. Ні, вона дуже застаріла. Вона дуже багато страждала і пережила, і для неї саме це було реальністю. Але для мене писати про щось таке було б дуже дитячим та дурним, я не страждав ні від чого і зі мною нічого не сталося. Я бачив одну п'єсу драматурга стилю і класу Сари Кейн, де показували жакливі речі на кшталт спалення трупів та поїдання дітей. Це ніяк не торкає мене. Воно не є реальне. Тому залишає мені байдужим.

М. Г.: Отже, для Вас театр обов'язково повинен бути пов'язаним із реальним досвідом реальної людини?

Д. К.: Зовсім ні, це залежить від мети, яку ви ставите. Для мене – оскільки мій матеріал дуже тонкий, не дуже драматичний, простий і певною мірою банальний – все має бути реалістичним, аби працювати. Бо коли матеріал простий, тоді все повинно бути доволі банальним, аби його справді можна було відчутти. Мій матеріал не є театральним у звичному сенсі. Я хочу згодом зробити нетеатральне театральним, бо ж люди все одно очікують “театральности”. І це мій найбільший виклик у цьому проекті – залишити матеріал реалістичним і водночас зробити більш театральним, використовуючи такі засоби як музика, рух, світло тощо.

М. І.: Чи Ви бачите текст “Саду”, поставлений в іншому театрі, іншим режисером?

Д. К.: Насправді я б хотів, аби щось таке сталося. Просто хвилююсь за текст – він може бути банальним та простим, коли його читаєш. Тому страшно давати його комусь іншому, але я відкритий до будь-яких варіантів. Скажу так: я довіряю режисерам, але менше довіряю своєму текстові.

М. І.: Дозволю собі риторичне запитання: судячи з того, що Вам вдалося створити у “Саді” справжній ансамбль з представників різних театрів та шкіл, Вам добре працювалось із львівськими акторами?

Д. К.: Так, мені дуже сподобалась наша праця. Найкраще, коли зустрічаються люди, які справді хочуть працювати, присвятити цьому свій вільний час,

Анна Єпатко – Катя, Андрій Петрук – Том у виставі “Сад”. Драматург та режисер – Джек Кловер. Міжнародний проєкт за участі Першої сцени сучасної драматургії Drama.UA та Львівського академічного театру ім. Леся Курбаса. Світлина – Дар'я Бедернічек.

адже робота для “Садом” для усіх була позанормовою.

М. І.: За атмосферою, за спільною роботою команди – чи нагадувало це Вам подібні проєкти в Оксфорді?

Д. К.: Так! Аж дивно, як все схоже, як львів'яни схожі на моїх оксфордських друзів! Звісно, це залежить і від вистави також. Тут у людей в більшості дуже професійний підхід, дуже привітне ставлення, висока відповідальність, тому усе це справді нагадує Оксфорд.

М. І.: Знаю, Ви берете уроки української мови..

Д. К.: Так, я хотів би вивчити українську мову.

М. Г. Ваше улюблене місце у Львові?

Д. К.: Взагалі? О Боже!(Замислюється). Це або балкон Театру Курбаса, або дворик Театру Лесі...

М. І.: Дякую...

*Розмовляла Майя Ілюк
Переклала з англійської Софія Гарбузюк*